

Kā mēs ēdam

un patērējam

Mācību materiāli

3. modulim

peer

Parliaments

Make
yourself
heard

#MyWorldOurPlanet
#EUClimatePact

Šis dokuments neatspoguļo Eiropas Komisijas oficiālo nostāju. Lūdzam ņemt vērā, ka šajā dokumentā ietvertā informācija var būt novecojusi, jo tas sākotnēji tika sagatavots 2022. gadā.

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2024

© Eiropas Savienība, 2024

Eiropas Komisijas dokumentu atkalizmantošanas politiku īsteno, pamatojoties uz Komisijas Lēmumu 2011/833/ES (2011. gada 12. decembris) par Komisijas dokumentu atkalizmantošanu (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp. ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>). Ja vien nav norādīts citādi, šo dokumentu atkalizmantot atļauts ar Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) licenci (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Tas nozīmē, ka ir atļauta atkalizmantošana ar pienācīgu atsaušanos uz dokumentu un norādēm uz grozījumiem.

Tādu elementu izmantošanai vai reproducēšanai, kuri nepieder Eiropas Savienībai, var būt jāsaņem atļauja tieši no attiecīgajiem tiesību turētājiem.

Kā mēs ēdam un patērējam: ilgtspējīga pārtika

1. jautājums

Kā mēs varam būt ilgtspējīgāk un izniekot mazāk pārtikas? **Aplūkojiet zemāk minētās** iespējas, **vēlāk pārrunājiet** tās ar savu grupu **un sarindojiet** sarindojiet tos atbilstoši jūsu prāt labākajiem risinājumiem.

Punkti	Iespēja
5 punkti	B
4 punkti	C
3 punkti	A
2 punkti	E
1 punkts	D

Izvēles variants

- A** Pārtikas produktiem jābūt **marķētiem ar informāciju** par to ietekmi uz veselību, vidi un klimatu, kā arī par to, vai tie ir vai nav vietējais ražojums.
- B** Restorāniem un pārtikas mazumtirgotājiem būtu **jānodrošina pārredzamība attiecībā uz pārtikas izšķērdēšanu** un jāstrādā pie pārtikas izšķērdēšanas samazināšanas vai apturēšanas.
- C** Pārtikas produktu cenai vajadzētu labāk atspoguļot to **ietekmi uz vidi un klimatu**.
- D** Lauksaimniecībai vajadzētu tikt radikāli pārveidotai tā, lai lauksaimnieki izmantotu **mazāk mēslošanas līdzekļu un pesticīdus**, un izvēlētos organisko mēslojumu, kur nepieciešams. Viņiem arī vajadzētu sniegt lielāku atbalstu, **lai aizsargātu bioloģisko daudzveidību** un, lai atstātu mazāk kaitīgu ietekmi uz vidi un veselību kopumā.
- E** Kādus **citus risinājumus** varat piedāvāt?

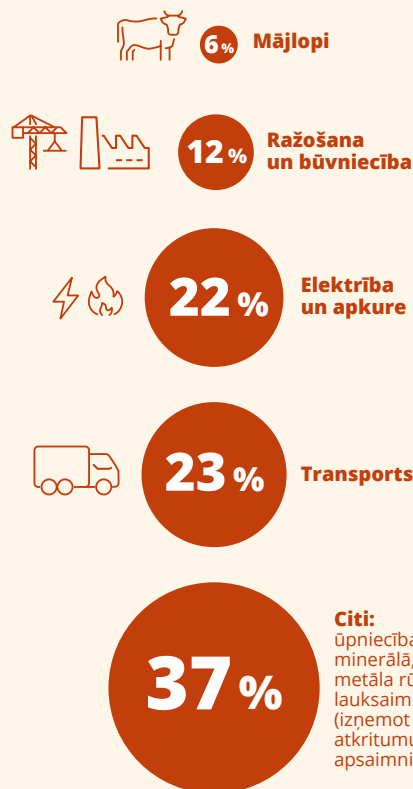
Konteksts

Vienu trešdaļu no globālā siltumnīcefekta gāzu emisijām var attiecināt uz pārtikas sistēmu un tās piegādes ķēdi. Tas ietver kultūraugus un lopkopību, zemes izmantošanas maiņu (ieskaitot atmežošanu), pārveidošanu, iepakojšanu, transportēšanu un izplatīšanu, mazumtirdzniecību, pārtikas uzglabāšanu un sagatavošanu, un pārtikas atkritumu radīšanu, patērējot to.

Gandrīz 15 % no pasaules siltumnīcefekta gāzu emisijas rada lopkopība. Liellopu gaļa un govs piens ir preces, kas ir atbildīgas par augstāko emisijas līmeni, kas no mājlopiem rada attiecīgi 41 % un 20 % no kopējā siltumnīcefekta gāzu apjoma. Eiropā, lauksaimniecība ir atbildīga par 10 % no ES siltumnīcefekta gāzu emisijas, un gandrīz 60 % no tām rada lopkopības nozare. Tomēr šeit nav ņemtas vērā lauksaimniecības dzīvnieku priekšrocības, proti, zālajos uzkrātā oglekļa daudzuma un ganību bioloģiskā daudzveidība.

Pašreizējie pārtikas patēriņa modeļi nav ilgtspējīgi gan no vides, gan no veselības viedokļa. ES vidējais sarkanās gaļas, cukura, sāls un tauku patēriņš joprojām pārsniedz ieteicamo līmeni. Pāreja uz sabalansētu uzturu, kas ietver mazāk rafinētā cukura un vairāk augu izcelsmes pārtikas produktus, jo īpaši svaigus augļus un dārzeņus, samazinās ne tikai dzīvībai bīstamu slimību risku, bet arī pārtikas sistēmas ietekmi uz vidi.

2020. gadā Eiropas Komisija publicēja savu "Farm to Fork" stratēģiju ar mērķi padarīt pārtikas sistēmu taisnīgu, veselīgu un videi draudzīgu – no ražošanas un pārstrādes līdz patēriņam un atkritumu apsaimniekošanai. Stratēģija ir daļa no Eiropas "zaļā kursa" un tās mērķis ir veicināt ilgtspējīgu pārtikas patēriņu, atbalstīt pāreju uz veselīgu un ilgtspējīgu uzturu un samazināt pārtikas atkritumu apjomu. Tā satur vairākus mērķus, lai samazinātu pārtikas ražošanas ietekmi uz vidi, tostarp mērķi līdz 2030. gadam bioloģiski izmantot vismaz 25 % no ES lauksaimniecības zemes. Tas ir aptuveni trīs reizes vairāk nekā 2019. gadā.

Siltumnīcefekta gāzu emisijas pa nozarēm, 2019. g.

2030. gada mērķi ilgtspējīgai pārtikas ražošanai ES

**Kā mēs ēdam
un patērējam:
ilgtspējīga pārtika**

Skaidra pārtikas produktu marķēšana ir neatņemama procesa daļa, runājot par pāreju uz ilgtspējīgu pārtikas sistēmu, jo tā dod patērētājiem iespēju izdarīt apzinātu, veselīgāku un ilgtspējīgāku pārtikas izvēli.

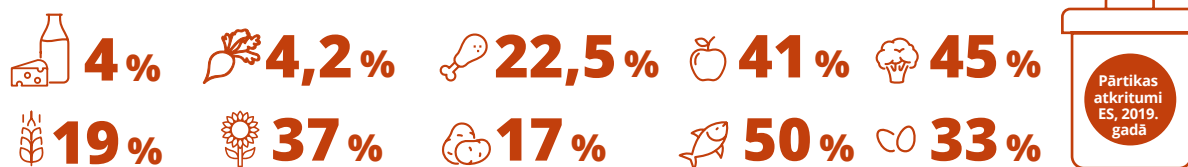
Patērētāji arvien vairāk interesējas par informāciju par to, no kurienes nāk viņu produkti (dažos gadījumos, lai atbalstītu vietējos ražotājus), kā tie tiek pārstrādāti, un to galvenajām uzturvērtībām.

Nav ticamu datu par Eiropā esošo “zaļo” pārtikas marķējumu (ekomarķējumu) skaitu. Ekomarķējuma Indekss uzskaita vairāk nekā 70 ekomarķējumus, tostarp, piemēram, oglekļa emisiju samazināšanas marķējumu, kas pierāda, ka produkta oglekļa pēda ir izmērīta un ka ražotājs ir apņēmis samazināt to. Nesenā aptaujā, kurā piedalījās 10 000 patērētāju ES, parādījās, ka divas trešdaļas respondentu atbalstīja oglekļa pēdas marķēšanu uz produktiem.

Nesenā Komisijas “Farm to Fork” stratēģija paredz, ka tiks izstrādāta ilgtspējīga pārtikas marķēšanas sistēma, kas apvieno uztura, klimata, vides un sociālos faktorus.

**Kā mēs ēdam
un patērējam:
ilgtspējīga pārtika**

Pārtika tiek izniekota vai izšķērdēta visā pārtikas piegādes ķēdē, jo īpaši pārstrādes un ražošanas laikā, veikalos, restorānos un ēdnīcās, kā arī mājās. 2011. gadā ES tika radītas 129 megatonnas pārtikas atkritumu, kas ir līdzvērtīgas 20 % no saražotās pārtikas. Dārzeni, augļi un graudaugi ir pārtikas grupas kas rada vislielāko atkritumu daudzumu.

Eiropas Komisijas “Farm to Fork” stratēģija piedāvā juridiski saistošus mērķus pārtikas atkritumu samazināšanai visā ES. Dažas dalībvalstis jau ir izvirzījušas savus mērķus. Francijā, piemēram, pārtikas izplatītāji un liela mēroga ēdināšanas iestādēm cietumos, slimnīcās un skolās līdz 2025. gadam ir jāsamazina pārtikas atkritumi par 50 %, un līdz 2030. gadam šis ir jāievēro arī komerciālajā ēdināšanā un citās nozarēs.

Saskaņā ar Bepeļņas organizācijas “Project Drawdown” projektu, pārtikas atkritumi ir vissvarīgākā problēma, kam ir nepieciešams risinājums, lai strauji samazinātu emisijas no lauksaimniecības, mežsaimniecības un citām zemes izmantošanas nozarēm (pazīstama kā AFOLU), ar potenciālu 90 gigatonnu samazinājumu no 2020. līdz 2050. gadam.

Mājsaimniecības ir atbildīgas par 52 % no visiem pārtikas atkritumiem ES. Pārtikas pakalpojumu nozare (piemēram, restorāni un ēdināšanas iestādes), vairumtirgotāji un mazumtirgotāji (lielveikali un zemo cenu veikali) kopā veido 17 % no visiem pārtikas atkritumiem.

Līdz 10 % no pārtikas atkritumiem, kas katru gadu rodas ES, ir saistīti ar pārtikas produktu derīguma termiņiem, kas ir norādīti uz etiķetēm. Derīguma termiņa datuma marķēšana un lielāka izpratne par to, ko tas nozīmē, varētu palīdzēt novērst un samazināt pārtikas atkritumus.

Ja nav iespējams novērst pārtikas atkritumu rašanos, vislabākais, ko var izdarīt šādā situācijā, ir iedalīt to cilvēkiem, kuriem tas ir nepieciešams. Tāpēc Komisija ir pieņēmusi ES pārtikas ziedošanas vadlīnijas, lai atbalstītu izplatītājus un pāri paliekošās pārtikas saņēmējus.

2016. gadā Francija ieviesa likumu, kas liek lielveikaliem parakstīt pārtikas ziedošanas līgumu ar pilnvarotām labdarības organizācijām. Tomēr kritiķi apgalvo, ka pat ziedojojot tikai 1 % no lielveikalu pārpalikuma pārtikas, pietiks, lai formāli izpildītu šo juridisko prasību.

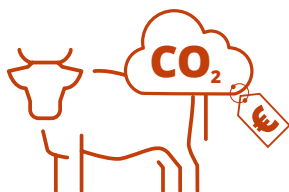

**Kā mēs ēdam
un patērējam:
ilgtspējīga pārtika**

Pārtikas cenas

Saskaņā ar Eiropas Komisijas “Farm to Fork” stratēģiju, nodokļu atvieglojumiem būtu jānodrošina patērētājus izvēlēties ilgtspējīgāku un veselīgāku uzturu. Līdz šim neviena valsts nav ieviesusi oglekļa nodevu specifiski pārtikai. Šāda veida nodoklis varētu būt efektīvs, tas ir pierādīts ar pētījumiem Zviedrijā: Hipotētisks nodoklis gaļas un piena produktiem, kura likmi noteiktu specifiska ietekme uz vidi, samazinātu ar mājlopiem saistītās siltumnīcefekta gāzu emisijas par 12 %.

Vācijā pārtikas precēm ir samazināts PVN (7 %) salīdzinājumā ar nepārtikas precēm (19 %). Federālā Vides aizsardzības aģentūra ir ierosinājusi atcelt PVN atvieglojumus dzīvnieku izcelsmes produktiem (un aplikt ar standarta 19 % PVN), vienlaikus vēl vairāk samazinot PVN likmi augu izcelsmes produktiem. Gaļas un piena produkti kļūtu dārgāki, bet kartupeļi, burkāni, milti utt. kļūtu lētāki, tādējādi mazinot nevēlamās blakusparādības mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem.

Tomēr ir svarīgi nodrošināt, ka neaizsargātās grupas netiktu negodīgi ietekmētas.

Nesen ES reformēja savu Vispārējo Lauksaimniecības Politiku. Reforma nodrošina, ka nākotnē, mazie un vidējie ražotāji visā Eiropā saņems vismaz 10 % no ES tiešā ienākuma atbalsta. Turklāt viena ceturtdaļa tiešo maksājumu tiks piešķirta ekoloģiskajām shēmām, piemēram, bioloģiskajai lauksaimniecībai un dzīvnieku labturības uzlabošanai. Kopā šie jaunie pasākumi varētu padarīt vietējo un ilgtspējīgi ražoto pārtiku patērētājiem lētāku.

Gaļas un piena produktu patēriņam ir sociāla un kultūras nozīme visā ES, un ar šiem pārtikas produktiem ir saistītas dziļi iesakņojušās tradīcijas. Uzvedības maiņa būs sarežģīts, ilgtermiņa process, jo īpaši ņemot vērā, ka vegāniskie aizstājēji vēl nav plaši pieejami.

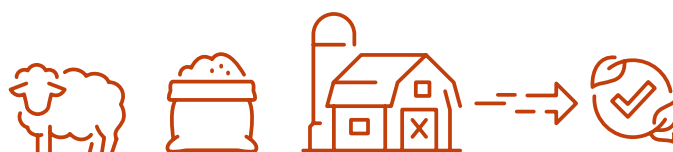

Kā mēs ēdam
un patērējam:
ilgtspējīga pārtika

Ilgospējīga lauksaimniecība

© Eiropas Savienība

2019. gadā lauksaimniecības nozare saražoja aptuveni 10 % no ES kopējām siltumnīcefekta gāzu emisijām, īcefekta gāzu emisijām, cita starpā saistībā ar metānu, kas rodas lopu fermentācijas procesos, uzglabātos kūtsmēslus un slāpekļa oksīdu, kas iegūts no mēslošanas līdzekļiem.

Ķīmisko pesticīdu izmantošana lauksaimniecībā, lai aizsargātu konkrētus augus no slimībām, veicina augsnes, ūdens un gaisa piesārņojumu, kā arī bioloģiskās daudzveidības samazināšanos, kā arī var kaitēt citiem augiem, kukaiņiem, putniem, zīdītājiem un abiniekiem. Eiropas Komisija veiks pasākumus, lai līdz 2030. gadam uz pusi samazinātu ķīmisko pesticīdu vispārējo lietošanu un riskus.

Bioloģiskās lauksaimniecības mērķis ir ražot pārtiku, izmantojot dabiskas vielas un procesus. Zemē, kas tiek apsaimniekota bioloģiski ir aptuveni par 30 % plašāka bioloģiskā daudzveidība nekā zemē, kas tiek apstrādāta tradicionāli.

Eiropas “zaļais kurss” ir izvirzījis mērķi līdz 2030. gadam bioloģiski apstrādāt 25 % lauksaimniecības zemes. Šis daudzums ir trīs reizes lielāks par 2019. gada 8,5 %, lai gan šī daļa ievērojami atšķiras starp dalībvalstīm (sk.attēlu).

2021. gada martā Eiropas Komisija iniciēja organisko rīcības plānu. Tā mērķis ir stimulēt pieprasījumu pēc bioloģiskiem produktiem, nodrošinot patērētāju uzticību un atbalstot pāreju uz bioloģisko lauksaimniecību.

Kā mēs ēdam
un patērējam:
ilgtspējīga pārtika

Kā mēs ēdam un patērējam: ilgtspējīgs patēriņš

2. jautājums

Kā vislabāk var veicināt ilgtspējīgu patēriņu?
Apskatiet tālāk piedāvātos variantus, pārrunājiet tos savā grupā un **sakārtojiet secībā**, sākot no, jūsuprāt, labākā risinājuma.

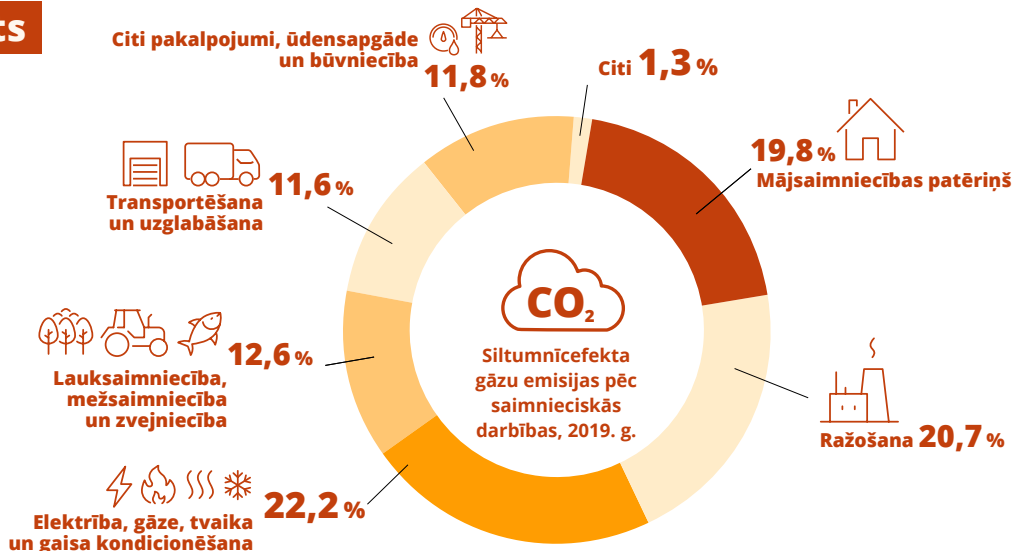
Punkti	Iespēja
5 punkti	B
4 punkti	C
3 punkti	A
2 punkti	E
1 punkts	D

Izvēles variants

- A** Uzņēmumu un valsts iestāžu ietekmei uz vidi ir jābūt **pārredzamai. Ir jāzina, kā viņu produkti un ražošanas procesi** (un arī to piegādātāju) ietekmē vidi un cilvēku veselību gan ES, gan ārpus tās.
- B** **Produktu cenām būtu labāk jāatspoguļo ietekmi uz veselību, vidi un klimatu.** Patērētājiem būtu jābūt pieejamai arī plašakai informācijai par šo ietekmi (piemēram, izmantojot marķēšanu, uzlabotu pārredzamību, digitālas lietotnes).
- C** **Minimālā garantija elektroierīcēm** būtu jāpagarina ilgāk par diviem gadiem, un ražotājiem būtu jādara vairāk, lai tās būtu iespējams salabot.
- D** **Vienreizējas lietošanas plastmasas pudeles būtu jāaizliedz** un būtu jābūt visa ES mēroga pudeļu atgriešanas shēmai vairākkārt lietojamām pudelēm.
- E** Kādus **citus risinājumus** varat iztēloties?

Konteksts

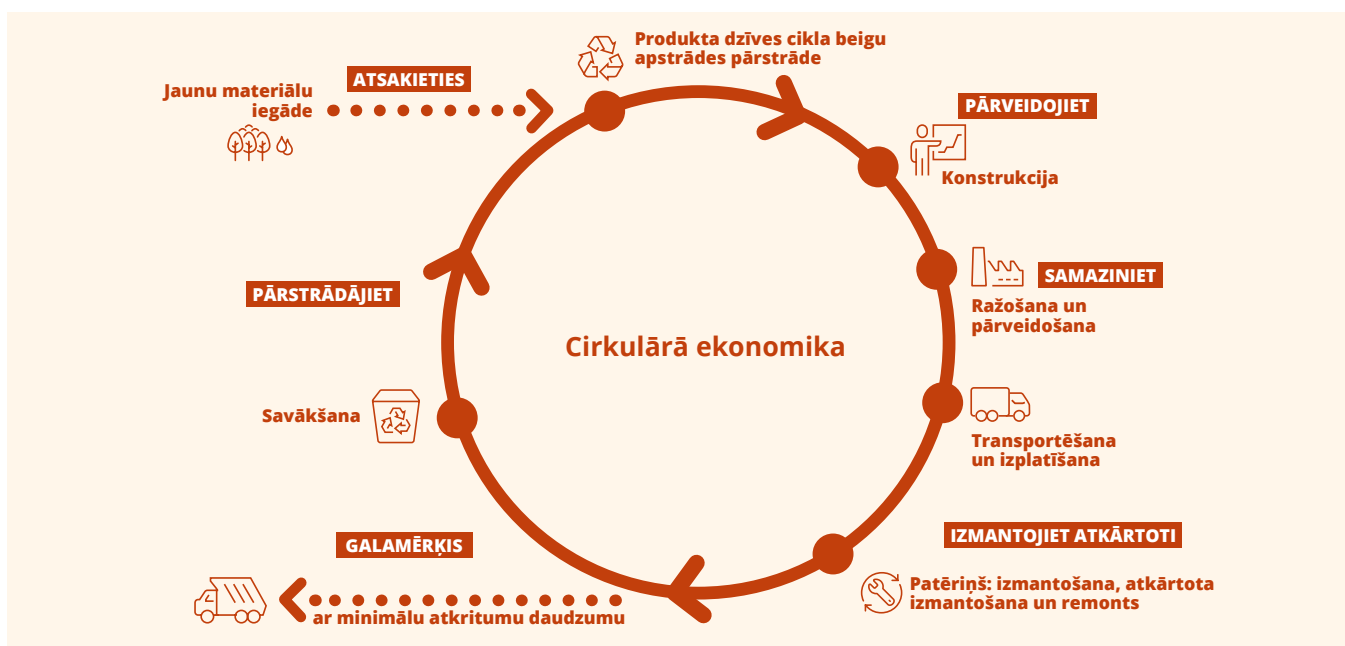
2019. gadā mājāsaimniecību patēriņš veidoja gandrīz vienu piektdaļu (19,8 %) no ES siltumnīcefekta gāzu emisijām, kas ir gandrīz tikpat daudz kā apstrādes rūpniecība (20,7 %) un nedaudz mazāk nekā elektrības, gāzes un tvaika ražošana (22,2 %).

ES kopējās emisijas samazināšana par 55 % līdz 2030. gadam būtiski būs atkarīga no tā, vai cilvēki mainīs savus patēriņa ieradumus, lai samazinātu, atkārtoti izmantotu, remontētu un pārstrādātu, tāpēc tas, ka Eiropas iedzīvotāju vidū vides izpratne jau ir augsta, ievērojami palīdz. Nesen notikušais Eiropas mēroga apsekojums parādīja, ka 94 % respondentu saka, ka vides aizsardzība viņiem ir personīgi svarīga. Vairāk nekā divas trešdaļas piekrita, ka viņu patēriņa paradumiem ir negatīva ietekme uz vidi. Patēriņa un ražošanas paradumu

maiņa visbiežāk tika minēta kā labākais veids, kā risināt vides problēmas.

Tomēr, daudzi pētījumi ir parādījuši, ka nav viegli mainīt cilvēku uzvedību, padarot to "zaļāku". Patērētāju izvēli par to, ko pirkt un kā to izmantot, bez ilgtspējas to ietekmē daudzi citi faktori, piemēram, cena, pieejamība, ērtības, ieradums un sociālās normas.

Ir vairākas ES politikas jomas, kas attiecas uz patērētāju spēju izdarīt ilgtspējīgu izvēli. Tie cita starpā ietver vides produktu prasības, informācijas un marķēšanas prasības (tostarp brīvprātīgu ES ekomarķējumu), noteikumus par produktu garantijām un tiesību aktus par atkritumiem, kas atvieglo pārstrādi.

Kā mēs ēdam un patērējam: ilgtspējīgs patēriņš

Piegāžu ķēdes uzraudzība

Katram uzņēmumam un produktam ir vides pēdas nospiedums. Šo nospiedumu aprēķina, pamatojoties uz virkni ietekmēm uz vidi, piemēram, klimata pārmaiņām, ozona slāņa noārdīšanos, zemes izmantošanu, resursu izsīkšanu, ūdens patēriņu, enerģijas patēriņu un ķīmisko vielu izmantošanu, kā arī citiem sociālajiem aspektiem. Tas veido plašu, visaptverošu priekšstatu par produkta dzīves ciklu un to ražojošo uzņēmumu (no izejvielu ieguves un ražošanas līdz izmantošanai un dzīves cikla beigu pārvaldībai).

Uzņēmumiem pašlaik nav jāaprēķina to ietekme uz vidi. Tomēr kopš 2014. gada, ES tiesību akti ir prasījuši lieliem uzņēmumiem atklāt informāciju par to, kā viņi risina sociālās un vides problēmas piegāžu ķēžu ietvaros. Saskaņā ar šiem noteikumiem sniegtie ilgtspējības ziņojumi ir kritizēti par to, ka tos ir grūti salīdzināt un ne vienmēr tiek risināti vissvarīgākie jautājumi.

Tādēļ Eiropas Komisija pieņēma priekšlikums par vērienīgākas regulas ieviešanu (Korporatīvā ilgtspējas ziņošanas direktīva), kas prasa aptuveni 50 000 uzņēmumu Eiropā ziņot par to ilgtspējas rādītājiem.

Ir svarīgi, lai apgalvojumi par uzņēmumu un ražojumu ekoloģiskajiem raksturlielumiem būtu ticami, salīdzināmi un pārbaudāmi visā ES. Uzticama vides informācija ļautu tirgus dalībniekiem – patērētājiem, uzņēmumiem, investoriem – pieņemt “zaļākus” lēmumus. Tādēļ Eiropas Komisija pieņems ierosināto Zaļo Prasību iniciatīvu, kas nodrošina, ka visi uzņēmumu vides apgalvojumi ir jāpamato, izmantojot standarta metodoloģiju.

Kā mēs ēdam
un patērējam:
ilgtspējīgs patēriņš

Elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi (e-atkritumi) ir vistraujāk augošais veids ES. 2017. gadā tika radīti 10,4 miljoni tonnu e-atkritumu, kas ir nedaudz vairāk par 20 kg uz cilvēku.

E-atkritumi ietver plašu ierīču klāstu, piemēram, datorus, ledusskapjus un mobilos tālruņus, kas ir nokalpojuši savu laiku, un kas satur sarežģītu materiālu sajaukumu. Daži no tiem ir bīstami un var izraisīt nopietnas vides un veselības problēmas, ja izmestās ierīces netiek pareizi apsaimniekotas un apstrādātas. Mūsdienu elektronika satur retus un dārgus materiālus, ko var pārstrādāt un atkārtoti izmantot, ja e-atkritumi tiek efektīvi pārvaldīti.

Nesenais pētījums liecina, ka produktu faktiskais kalpošanas laiks ir ievērojami īsāks nekā paredzētais vai vēlams.

ES ir ieviesta politika un tiesību akti, lai samazinātu e-atkritumu daudzumu un nodrošinātu to pienācīgu apsaimniekošanu. 2019. gadā tika ieviesti produktiem specifiski noteikumi: veļas mašīnām, trauku mazgājamām mašīnām, televizoriem, lampām un ledusskapjiem, lai pagarinātu šo produktu kalpošanas laiku, nosakot noteikumus par rezerves daļu pieejamību un informāciju par izturību un remontu.

ES noteikumi par produkta garantiju nosaka divu gadu juridisko garantiju periodu. Ja produktam garantijas laikā atklāsies defekti, pārdevējam tas ir vai nu jālabo, vai jānomaina, un, ja tas nav iespējams, viņiem ir jāpiedāvā atlaide vai jāatdod samaksātā nauda.

**Kā mēs ēdam
un patērējam:
ilgtspējīgs patēriņš**

Vienreizējas lietošanas plastmasas pudeles un atgriešanas shēmas

Ir nepieciešami vismaz 450 gadi, lai plastmasas pudele pilnībā sadalītos. Procesa gaitā vidē nonāk mikroplastmasa, un šīs sekas vēl nav pilnībā saprastas. Plastmasas bieži satur potenciāli toksiskas ķīmiskas vielas, tās var būt kaitīgas dzīvniekiem vai cilvēkiem, kas tos norij.

Plastmasas pudeles galvenokārt izgatavotas no polietilēntereftalāta (PET), naftas produkta, kas atstāj ievērojamu oglekļa pēdas nospiedumu tā dzīves cikla laikā. Tiek lēsts, ka, lai saražotu plastmasas pudeli, naftas daudzums, kas būs nepieciešams šādas pudeles ražošanai, sastādīs apmēram vienu ceturto daļu no šādas pudeles apjoma. Turklāt, būs nepieciešami vairāk nekā pieci litri ūdens lai izveidotu parastu vienreizējas lietošanas plastmasas pudeli.

Vienreizējas lietošanas plastmasas pudeles ir kaitīgas arī dzīvniekiem. Plastmasas pudeļu korķīši bieži nonāk jūras dibenā, kur jūras dzīvnieki sajauc tos ar pārtiku. Daži aizrijas ar tiem, citi mirst no toksīniem, kurus pudeles korķīši izdala viņu kuņģos.

ES direktīva par vienreiz lietojamām plastmasām nosaka pārstrādes un savākšanas mērķus plastmasas pudelēm. Līdz 2025. gadam plastmasas pudeles būs jāizgatavo no vismaz 25 % pārstrādātas plastmasas (līdz 2030.gadam pieaugot līdz 30 %), un 77 % plastmasas pudeles būs jāsavāc atsevišķi (2029. gadā pieaugot līdz 90 %).

Nav plānots aizliegt vienreizējas lietošanas plastmasas pudeles. Šāda aizlieguma ietekme uz vidi var būt neskaidra, jo, ja to vietā tiek izmantotas atkārtoti lietojamas tērauda un alumīnija pudeles, to ieguvumi videi lielā mērā ir atkarīgi no tā, cik daudz tās tiks izmantotas. Līdzīgi arī stikla pudeles (0,75 l) ir jāizmanto atkārtoti vismaz trīs reizes, lai katra būtu ekoloģiski līdzvērtīga PET pudelēm (0,5 l) atkarībā no dažādiem avotiem un vietējiem apstākļiem.

Dzēramā ūdens Direktīva mudina dalībvalstis veicināt krāna ūdens izmantošanu lietošanai pārtikā, lai samazinātu pudelēs iepildītā ūdens izmantošanu un tādējādi arī plastmasas daudzumu, kas nonāk upēs un jūrās.

Kā mēs ēdam
un patērējam:
ilgtspējīgs patēriņš

Vai vēlaties dalīties savā viedoklī par ES turpmāko klimata politiku ar cilvēkiem no visas Eiropas?

Kā jūs vēlētos veicināt klimatneitralitātes sasniegšanu Eiropā? Pārrunājiet un iesaistieties!

Kā jūs varat veicināt klimatneitralitātes sasniegšanu Eiropā?

Ēdiet vairāk augu izcelsmes pārtikas

Samaziniet gaļas daudzumu iknedēļas uzturā.

Ēdiet vietēji ražoto un sezonas pārtiku

Ēdiet pārtiku, kas ir ražota jūsu reģionā un dabiskajā gada laikā.

Samaziniet pārtikas atkritumus

Samaziniet pārtikas daudzumu, kas tiek izšķiests vai izmesta jūsu mājās.

Remontējiet un atkārtoti izmantojiet lietas

Labojiet mantas, nevis iegādājieties jaunas.

Valkājiet drēbes, lai tās kalpotu ilgāk

Pērciet mazāk jauna apģērba un valkājiet to ilgāk.

Vēlaties sekot līdzi Peer Parliaments darbībai?

Vai jums ir interese pašiem uzņemt Peer Parliaments pasākumu?

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs

climate-pact.europa.eu

[EUClimateAction](https://www.facebook.com/EUClimateAction)

[EUClimateAction](https://twitter.com/EUClimateAction)

[ourplanet_eu](https://www.instagram.com/ourplanet_eu)

[EU Environment and Climate](https://www.linkedin.com/company/eu-environment-and-climate)

[EUClimateAction](https://www.youtube.com/channel/UCUClimateAction)

#MyWorldOurPlanet
#EUClimatePact